

Fremmede arter og import av planteprodukter

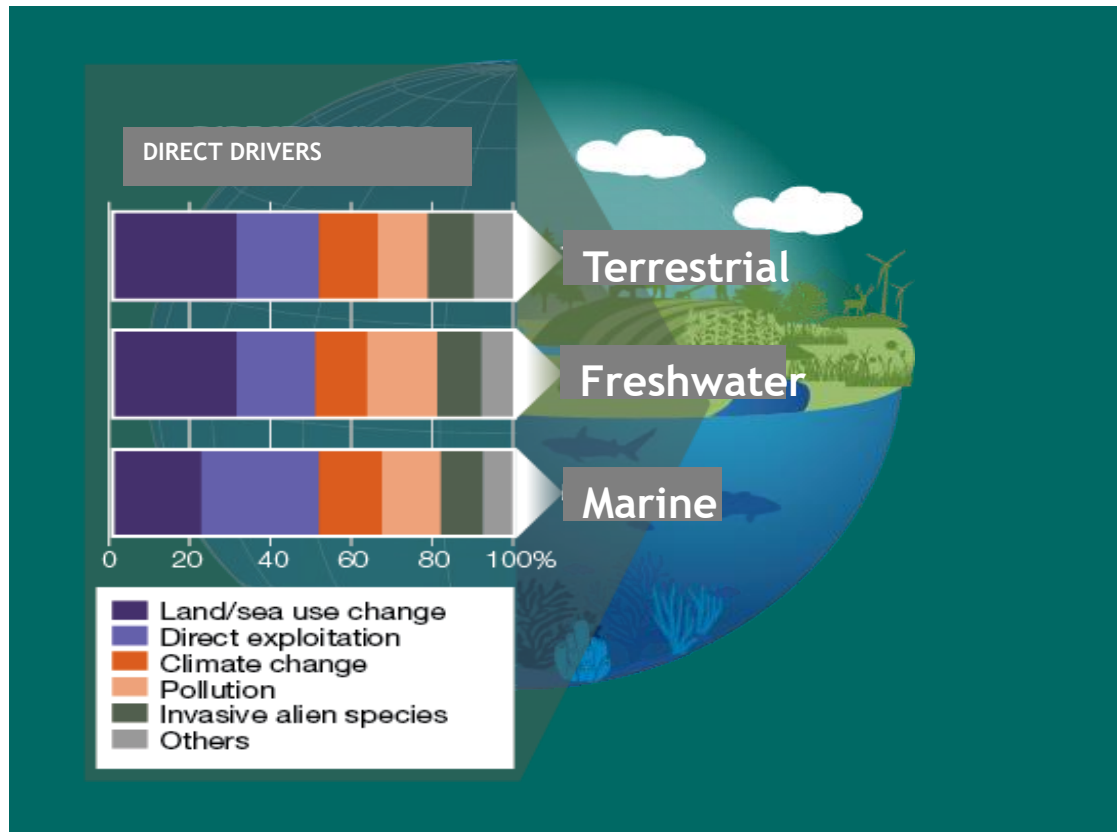
- hvordan kan vi sammen minske negative effekter?

Dialogmøte 27. november 2019

09:00	Velkommen <i>Are Tømmerberg Sletta , Mattilsynet og Bjarte Rambjør Heide, Miljødirektoratet</i>
0910	Hvordan kommer fremmede arter til Norge? <i>Olga Hilmo, Artsdatabanken</i>
0930	Resultater fra overvåkingen av planteimport som spredningsvei for fremmede organismer <i>Jørgen Rosvold, Norsk institutt for naturforskning</i>
1000	Kaffepause og benstrekk
1010	Forskrift om fremmede organismer? <i>Pål Foss Digre, Miljødirektoratet</i>
1030	Plantehelseforskriften <i>Are T. Sletta, Mattilsynet</i>
1100	Lunsj
1145	Hageland: Erfaringer og mulige tiltak <i>Knut Tveit, Hageland AS</i>
1200	Planteskoler: Erfaringer og mulige tiltak <i>Bernt Lindø, Folkvord Planteskole</i>
1215	Fremmede arter og import for planleggeren, planteprodusenten og utførende anleggsgartner <i>Henrik Ingebrigtsen, Fagus</i>
1230	Erfaringer fra bransjestandarder som er i bruk. <i>Christian Steel, Sabima</i>
1250	Gruppearbeid, med innlagt kaffepause og frukt
1430	Oppsummering og veien videre
1500	Slutt

Hva er utfordringene for naturmangfold?

- Fremmede organismer får økt utbredelse p.g.a. økt global handel
- Fremmede organismer er en av de største truslene mot naturmangfoldet globalt

Overordnede føringer for arbeidet med fremmede organismer

«Innen 2020 er forekomst av skadelige fremmede organismer og deres spredningsveier identifisert og prioritert, utvalgte arter er kontrollert og utryddet, og det er innført tiltak for å kontrollere spredningsveier for å hindre introduksjon og etablering».

«Menneskeskapt spredning av organismer som ikke hører naturlig hjemme i økosystemene skal ikke skade eller begrense økosystemenes funksjon».

«Stanse planting av og bekjempe spredningen av fremmede arter med høy eller svært høy økologisk risiko, og fjerne slik arter fra norsk natur»

Fremmede arter og import av planteprodukter

Foto: Arnstein Staverløkk, NINA

Brunskogsnegl
Foto: Bård Bredeesen, Naturarkivet

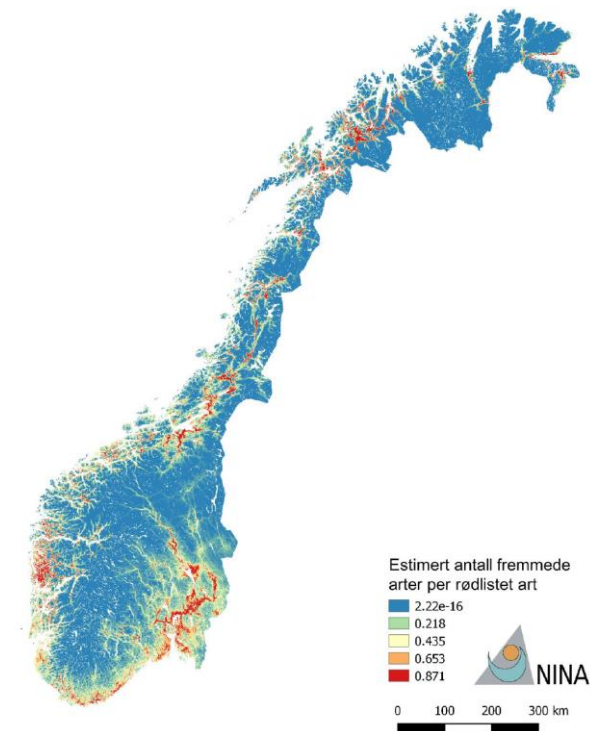
Den svarthövdade kaukasiska snigeln som upptäckts i Virsbo i Västmanland. Foto: Solveig Wadelius/TT

Radar

Ny invasiv snigelart hittad i Västmanland

Hva mener forbrukerne og befolkningen?

- Manglende kunnskapsgrunnlag i Norge
- Pilotundersøkelse (Oslo og Akershus):
 - Over 90% ønsker sier det er svært viktig eller viktig å bevare naturmangfoldet.
 - Mer enn 85 % har hørt om fremmede arter generelt («alle» kjenner brunskogsnegl)
- Høyt biologisk mangfold der folk bor (spesielt i indre og ytre Oslofjord og langs Sørlandskysten)

Kilde: Olsen et al. 2018, NINA rapport; Magnussen et al. 2018 (14) Menon Economics.

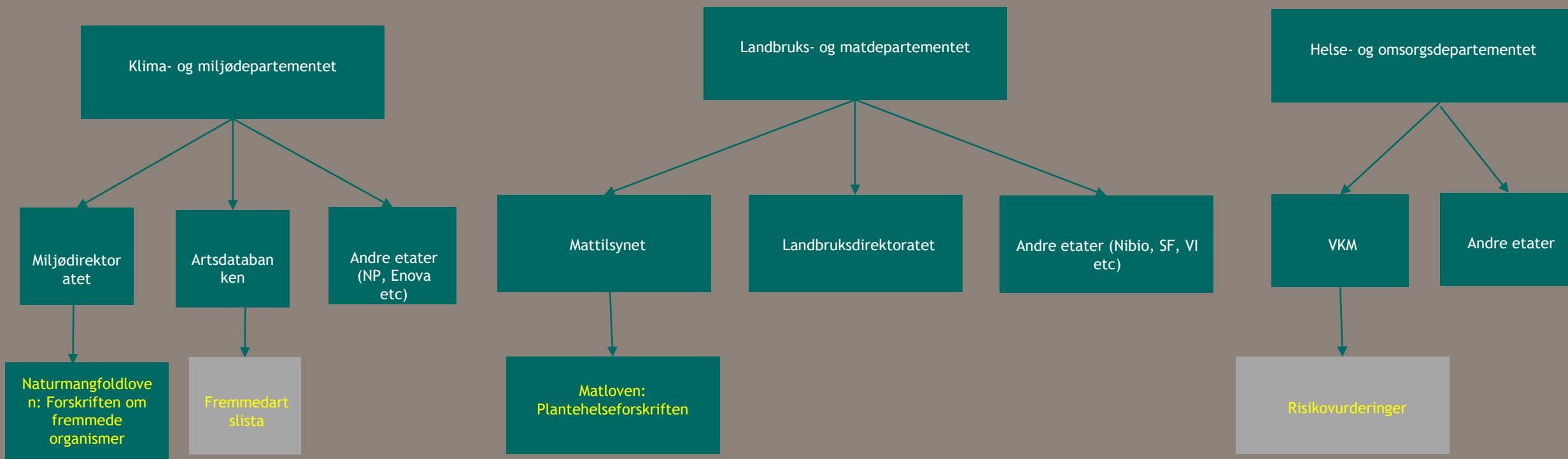
Betydelige samfunnsøkonomiske kostnader

- 11 eksempelarter: Rynkerose, Mink, brunskogsnegl, etc. (Ikke gyro)
- Kostnad: 850 millioner - 1,5 milliarder kroner per år
- Fremmede arter har en samfunnsøkonmisk kostnad estimert til i størrelsesorden 1,4 - 3,9 milliarder kroner/år

Forvaltningen av fremmede organismer

Fremmede arter og import av planteprodukter

- Formål:
 - Starte en dialog med bransjen om utfordringer og mulig løsninger for å forhindre og redusere fremmede arter som følger med planteimport til Norge.
- Miljødirektoratet og Mattilsynet ønsker å fasilitere for løsninger
- Tilskuddsposten Fremmede organismer

Tilskot til tiltak mot
framande arter
(Kap. 1420 post 83)

Ny tiltaksplan mot skadelige fremmede organismer

- Tidlig innsats gis høyere prioritet
- Stimulerende og løsningsorienterte tiltak må i større grad benyttes

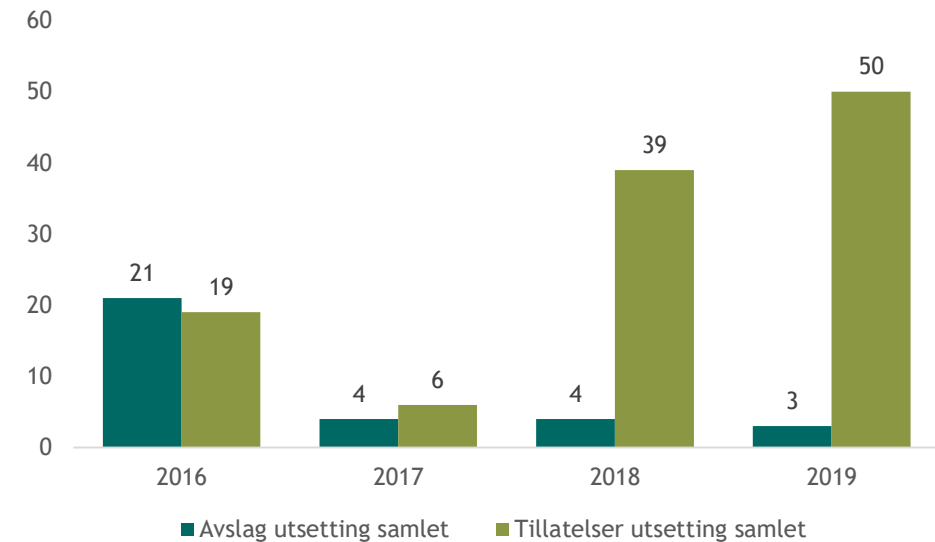
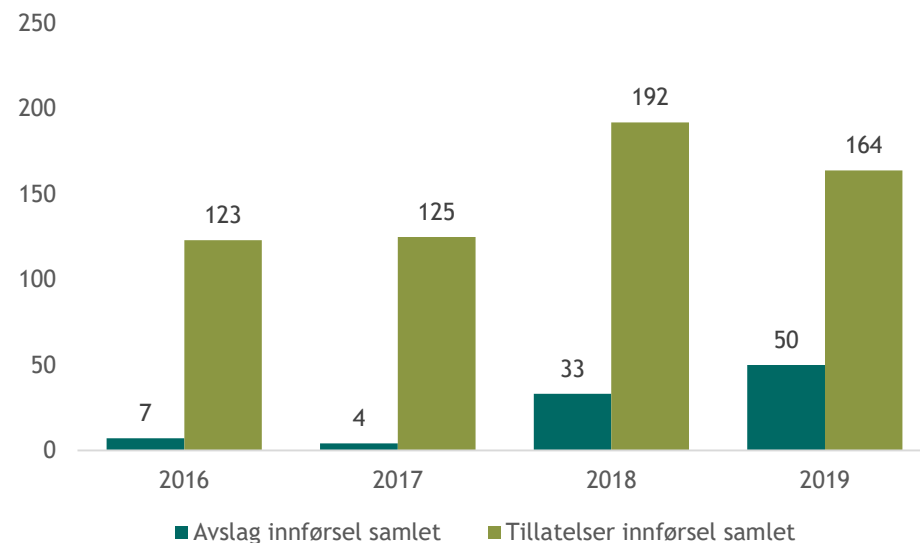

Regelverk 1010 - 1030

Generelt om regelverket om fremmede organismer

Generelt om regelverket om fremmede organismer

- Reglene finnes i naturmangfoldloven kapittel IV og forskrift om fremmede organismer. Forskriften gjentar og presiserer reglene i loven.
- Regler om bevisst innførsel og utsetting og regler som skal hindre utilsiktet spredning
- Utgangspunktene er like for alle organismegrupper (samme regler for planter, sopp, pattedyr, fugler osv.)
 - Spesifikke unntak for bestemte organismegrupper

Reglene for bevisst innførsel

- Utgangspunkt søknadsplikt for all innførsel av levende og levedyktige organismer
 - Alle landlevende planter er unntatt fra søknadsplikten
 - Akvarieplanter som ikke overlever vintertemperaturer er unntatt. Alle andre vannplanter er søknadspliktige.
- Noen få planter er forbudt å innføre: liste i forskriften vedlegg I

Regler som skal hindre utilsiktet spredning (av organismen som innføres?)

- Generell aktsomhetsplikt § 18
 - Importører skal ha kunnskap om risikoen knyttet til plantene som importeres og mulige risikoreduserende tiltak
 - Importøren skal treffe forbyggende tiltak
- Krav om å informere ansatte § 20
- Krav om sikring under transport § 21
 - Organismene skal oppbevares og emballeres slik at de ikke kan spre seg

Krav om tiltak mot mulige vektorer og spredningsveier I

- Den som er ansvarlig for innførsel, [...] av organismer, skal, så langt det er rimelig,
 - iverksette undersøkelser for å oppdage mulige følgeorganismer
 - treffe forebyggende tiltak for å hindre spredning av følgeorganismer som kan medføre risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold.
- Eksempler på slike undersøkelser og tiltak er jevnlig stikkprøver som sendes til analyse, stille krav om at leverandør sørger for bedre rutiner før forsendelser, innførsel av planter uten jordklump, spyling av røtter mv.

Krav om tiltak mot mulige vektorer og spredningsveier II

- Den som er ansvarlig for innførsel av mulige vektorer for utilsiktet spredning av fremmede organismer til miljøet, skal
 - vurdere risikoen for slik spredning og,
 - i rimelig utstrekning, treffe tiltak for å forhindre dette, slik som avbarking, rengjøring eller annen behandling

Hva ligger i «rimelig»?

- Avveining av kjent risiko for naturmangfoldet opp mot kostnadene for den enkelte
- Billige og enkle tiltak må gjennomføres selv ved relativt lav risiko
- Jo høyere risikoen er, jo høyere kostnader må en akseptere

Formelle krav

- Plikt til å merke forsendelser med organismens vitenskapelige og norske eller engelske navn § 25
 - Gjelder ikke der krav om merking følger av annet regelverk
- Krav om å etablere og dokumentere internkontroll § 26